

ZAŁĄCZNIK nr 1

stanowiący uzasadnienie pozytywnej opinii wniosku o nadanie Panu dr Stefanowi Jakobielskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie *nauk humanistycznych* w dyscyplinie *archeologia*

Doktor Stefan Jakobielski jest pracownikiem Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk (PAN) w Warszawie. Studia magisterskie w zakresie filologii orientalnej odbył na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego (UW) i zakończył je w 1960 roku. Dysertację doktorską pt. *Inskrypcje koptyjskie z Faras jako źródło do dziejów Biskupstwa Pachoras*, Habilitant napisał pod kierunkiem prof. Kazimierza Michałowskiego oraz prof. Stefana Strelcyna i obronił ją w 1969 roku na Wydziale Filologii Obcych UW. Opracowanie to opublikowano w 1972 roku w wersji anglojęzycznej w 3 tomie serii „Faras”. W latach 1961 – 2010 był zatrudniony, najpierw jako asystent, później adiunkt w Zakładzie Archeologii Śródziemnomorskiej PAN. Obecnie dr Stefan Jakobielski jest pracownikiem Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk (PAN) w Warszawie na stanowisku adiunkta w wymiarze ½ etatu.

Habilitant wielokrotnie, przez dziesiątki lat, uczestniczył w terenowych badaniach wykopaliskowych (tj. kampaniach wykopaliskowych realizowanych w ramach wieloletnich projektów polskich i międzynarodowych). Wymienić tu trzeba Tell Atrib, Deir el-Bahari, Palmyra, Faras, Quasr Ibrim i Stara Dongola. W tym ostatnim miejscu pomiędzy rokiem 1956 a 2006 uczestniczył, później współkierował oraz samodzielnie kierował pracami archeologicznymi.

Równoległe z realizacją swoich zainteresowań badawczych dr S. Jakobielski podejmował też trud prowadzenia zajęć dydaktycznych dla studentów dwóch uczelni wyższych. W latach 1974 – 1989 w Katedrze Archeologii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie prowadząc specjalizację w zakresie nubologii był promotorem kilkunastu prac magisterskich. Tam także prowadził wykłady nt. Nubii starożytnej i okresu chrześcijańskiego a także z zakresu metodologii badań archeologicznych. Z kolei w latach 2005 – 2013 w Instytucie Turystyki Krajów Biblijnych (późniejszym

Instytucie Turystyki Krajów Śródziemnomorskich) Wyższej Szkoły Teologiczno-Humanistycznej w Podkowie Leśnej prowadził dwa wykłady z archeologii i historii sztuki starożytnej i wczesnośredniowiecznej oraz zajęcia o charakterze konwersatoryjnym z zakresu wstępnej nauki języka arabskiego. W latach 90-tych był też konsultantem z zakresu nubologii i recenzentem oraz egzaminatorem w przewodach doktorskich na uniwersytetach w Leidzie i Toronto.

Dokonując analizy dorobku badawczego i literackiego dr S. Jakobielskiego, nie tylko tego który przedłożył jako deklarowane w przewodzie habilitacyjnym osiągnięcie naukowe, można dojść do wniosku, że ten wybitny badacz pod względem kształtu swoich historycznych zainteresowań został niejako uformowany w początkowych latach aktywności zawodowej, kiedy współpracował z prof. K. Michałowskim. Jak sam zaznacza na wstępie swojego autoreferatu: *zasadniczy wpływ na kierunek mojej działalności naukowej tuż po ukończeniu studiów egiptologicznych...miał niewątpliwie udział w kierowanych przez profesora Kazimierza Michałowskiego w latach 1961-1964 pracach wykopaliskowych Faras (starożytnym Pachoras) w Sudanie. Zajmował się tam materiałem epigraficznym głównie z okresu chrześcijańskiego. Odkrycia w postaci inskrypcji oraz malowideł ściennych ujawnionych w katedrze faraskiej stały się podstawą źródłową wykorzystaną w najwcześniejszych opracowaniach Habilitanta oraz w sygnalizowanym już wyżej Jego doktoracie. Trzeba jednak zaznaczyć, że – mimo iż w późniejszych latach dr S. Jakobielski podejmował inne wyzwania (wykopaliskowe i gabinetowe) to jednak materiały z Faras zostały zgłoszone w postaci serii 20 w zdecydowanej większości autorskich artykułów (powstałych w latach 1970 – 2014) jako osiągnięcie naukowe, dotyczące ogólnie rzecz biorąc chronologii i periodyzacji Nubii średniowiecznej. Są to prace opublikowane w czasopiśmie, seriach i monografiach wydanych w kilku wersjach językowych (głównie jednak po angielsku) i w różnych ośrodkach badawczych Europy i Stanów Zjednoczonych.*

Komisja stwierdza, że wysoko należy ocenić także pozostały dorobek Habilitanta. Dr S. Jakobielski jest bowiem autorem i współautorem (poza sygnalizowanym zestawem artykułów wyżej sygnalizowanych) ponad 90 tekstów opublikowanych w latach 1966 – 2013. W tym zestawie 10 pozycji Habilitant określa jako współautorskie, ale deklarowany Jego udział w powstaniu tych tekstów kształtuje się na poziomie między 30 a 60%. Ten bogaty dorobek literacki ma społeczny rezonans w środowisku naukowym na poziomie 179 cytowań wg *Web of Sciences* (liczone wg *Publish or Perish*; Indeks Hirscha wg tej samej bazy: 6).

Łącznie więc, w okresie z którego Habilitant przedłożył publikacje (tj. z lat 1966 – 2014) dr S. Jakobielski opublikował 113 prac wśród których znajdują się liczne opracowania

zamieszczone w czasopismach znajdujących się w bazie *Web of Science* oraz na liście ERIH, a także w polskich ministerialnych wykazach punktowanych czasopism naukowych.

Dr S. Jakobielski w latach 1995–1998 kierował jednym projektem badawczym (finansowanym przez ówczesny KBN: *Katedra w Faras /VIII-XIV w/. Architektura i malarstwo*) oraz w latach 1998–2000 uczestniczył i koordynował (ze strony polskiej) projekt polsko-niemiecki (finansowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej: *Współpraca naukowo-badawcza i edytorska nad materiałami z wykopalisk w Nubii*). Habilitant realizował się też na polu recenzowania publikacji i projektów badawczych. W 2011 roku był recenzentem projektu NCN, zaś w roku 1996 i 2015 był recenzentem wydawniczym kilku książek w trakcie ich przygotowania do druku.

Habilitant ma udokumentowane (dla okresu 1965–2015) liczne wystąpienia konferencyjne, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Są to między innymi referaty głoszone w ośrodkach niemieckich, francuskich, egipskich, kanadyjskich, angielskich, amerykańskich, holenderskich, szwedzkich oraz szwajcarskich. Lista wystąpień dr S. Jakobielskiego liczy 79 pozycji. Poza głoszeniem referatów, Habilitant aktywnie uczestniczył w przygotowaniu spotkań konferencyjnych oraz sympozjów. W latach 1972 – 2015 był bowiem członkiem siedmiu komitetów organizacyjnych konferencji naukowych, głównie nubologicznych. Aktywnie włączał się także w działalność kilku komitetów redakcyjnych (krajowych i niemieckich) jako redaktor lub też współredaktor serii wydawniczych oraz wydawnictw monograficznych. W latach 1961 – 1988 odbył kilka staży naukowych w ośrodkach badawczych i muzealnych Egiptu, Sudanu, W. Brytanii, Węgier i Holandii. Dr S. Jakobielski jest członkiem trzech towarzystw naukowych (*International Society for Nubian Studies, International Association of Coptologist, Deutsches Archäologisches Institut*).

Komisja wysoko ocenia rozległą aktywność dr S. Jakobielskiego w zakresie popularyzacji archeologii. Jest to udokumentowane licznymi wykładami gloszonymi zarówno w kraju, jak i zagranicą, udziałem w festiwalach i wielu wystawach muzealnych. Habilitant wielokrotnie publikował teksty popularnonaukowe, udzielił wielu wywiadów dla prasy oraz radia i telewizji, konsultował produkcje filmowe. W latach 2009–2011 Dr S. Jakobielski był kilkakrotnie wyróżniany i nagradzany za swą aktywność zawodową. Były to wyróżnienia polskie oraz ze strony centralnych władz Sudanu i lokalnych władz Dongoli.

Prof. dr hab. Krzysztof Ciałowicz zwraca uwagę, że dr S. Jakobielski, właściwie już po zakończeniu prac badawczych w Faras, miał wysoką pozycję wśród nubiołogów, kiedy to objął praktyczne kierownictwo badań w Starej Gondoli, prowadząc tam prace przez 40 lat.

Zdaniem Recenzenta dorobek Habilitanta w tym zakresie i to co tam odkrył, stawia go w rzędzie czołowych znawców średniowiecznej Nubii. Fakt przedstawienia Komisji wyboru 20 opracowań powstałych w stosunkowo długim okresie czasu (tj. w ciągu 34 lat) wynika najpewniej – zdaniem prof. K. Ciałowicza – z jednej strony z potrzeby pokazania rozwoju badań nad chronologią średniowiecznej Nubii, jak i zmieniających się wraz z upływem lat interpretacji wcześniej już znanych źródeł. Recenzent zaznacza, że w ciągu drugiej połowy lat 60-tych (właściwie do czasu opublikowania dwóch publikacji z 1970 r.) Habilitantowi w istotny sposób udało się uściślić datowanie malowideł z Faras, np. ustalić daty panowania króla Georgiosa I. Recenzent przy tej okazji podkreśla, że ważne miejsce zajmują teksty Habilitanta z lat 1978 i 1995 dotyczące błędnych ocen chronologii malowideł z Faras. W początkach lat 90-tych, w wyniku podjęcia współpracy z Brytyjczykami nad inskrypcjami z Soba, dr S. Jakobielskiemu udało potwierdzić daty zjednoczenia królestw Alodii i Makuri w IX w. Prof. K. Ciałowicz zaznacza, że stworzenie chronologii zespołu z Faras jest niejako reperem dla oceny wieku innych malowideł z innych miejsc. Nie sposób nie docenić tu zasług Habilitanta. Nadmienia też, że swego rodzaju bazą porównawczą (m. in. dla Faras) były odkryte przez dr S. Jakobielskiego malowidła w Starej Dongoli, co znajduje odzwierciedlenie w publikacjach Habilitanta z początku lat 80-tych. Pozwoliło to na wyodrębnienie trzech grup chronologicznych tworzących ramy dla całej sztuki średniowiecznej. Podobne znaczenie poznawcze ma – zdaniem Recenzenta – analiza portretów biskupów z Faras, która z kolei pozwoliła na uściwienie chronologii i ich identyfikację w innych miejscach. Recenzent docenia też ważność publikacji z 2007 r. odnośnie scen protekcji i wagi tego opracowania dla chronologii malowideł i historii Nubii chrześcijańskiej. Prof. K. Ciałowicz zwraca uwagę, że Habilitant dość często odnosi się do wyników badań w Starej Dongoli. Recenzent podkreśla ważność ustaleń badawczych zawartych w tekstach z 2001 i 2011 r., odnoszących się do ustalenia etapów wznoszenia dużego budynku przy klasztorze w Starej Dongoli i identyfikacji funkcji pomieszczeń w całym kompleksie. Zaś analiza epitafium biskupa Asuanu Józefa pozwoliła dr S. Jakobielskiemu odtworzyć jego działalność.

Ważne miejsce w dorobku Habilitanta zajmują – zdaniem oceniającego – opracowania o charakterze encyklopedycznym, szczególnie te które odnoszą się do dziejów chrześcijańskich królestw Nubii, wydane pod patronatem UNESCO (z 1988 i 1996 r.), co świadczy o wysokiej naukowej pozycji Habilitanta

W końcowej części swojej recenzji prof. K. Ciałowicz zaznacza, że dr S. Jakobielski jest uznanym specjalistą w badaniach nad dziejami średniowiecznej Nubii. Przedstawione osiągnięcie naukowe stanowi istotny wkład w badania nad cywilizacją nubijską. Sam zaś

Habilitant jest też wybitnym znawcą sztuki i architektury. Także pozostały dorobek naukowy w postaci kilkudziesięciu opracowań, raportów, prac analitycznych nad różnymi odkryciami, aktywny udział w konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym, angażowanie się w dydaktykę oraz organizację wykopalisk oraz licznych wystaw, stwarzają łącznie podstawy aby: *cały dorobek naukowy habilitanta – łącznie z artykułami zaliczonymi do osiągnięcia naukowego – można było uznać za znaczący i w pełni spełniający warunki określone dla osiągnięcia stopnia naukowego doktora habilitowanego.*

Kolejny z Recenzentów prof. dr hab. Andrzej Niwiński na wstępie przyznał, że powołanie go na recenzenta dorobku naukowego dr S. Jakobielskiego traktuje jako rodzaj wyróżnienia i zaszczytu. Kiedy bowiem Habilitant był już uznanym badaczem Egiptu,, Sudanu i Syrii, prof. A. Niwiński mógł – jak przyznaje – tylko pomarzyć o studiowaniu archeologii. Dodaje, że S. Jakobielski, wiele lat przed uzyskaniem stopnia doktora był darzony ogromnym zaufaniem przez prof. K. Michałowskiego. Dzisiaj – jak podkreśla Recenzent – *wielu kolegów może mu pozazdrościć ogromnej erudycji lingwistycznej. Poza posługiwaniem się kilkoma językami nowożytnymi (angielski, francuski, niemiecki, rosyjski, włoski, arabski) ma on opanowany staroegipski, koptyjski, grecki i łacinę, w trakcie wielu lat badań w Nubii stał się specjalistą w zakresie staronubijskiego i meroickiego.*

Prof. A. Niwiński zaznacza, że rola dr S. Jakobielskiego jest wiodąca dla chronologii Nubii a krokiem milowym było odczytanie i publikacja słynnej listy biskupów. Właściwie to wówczas rodzi się nowa dziedzina wiedzy – nubologia, dziś wyodrębniona z badań nad starożytnym Egiptem. Recenzent podkreśla wagę poznawczą wielu tekstów dr S. Jakobielskiego, nie tylko tych z grupy dwudziestu określonych jako osiągnięcie naukowe. Są to bowiem nierzadko obszerne opracowania o chronologii inskrypcji z Pakhoras (np. jak te z 1966 i 1972 r.) czy tekstów z murów katedry w Faras i ujawnionych na ścianach innych średniowiecznych budowli w Sudanie, jak również inskrypcji utrwalonych na ceramice. Recenzent podkreśla też wagę transkrypcji i komentarza historycznego nt. odkrycia w Dongoli w 2004 r. steli z epitafium biskupa Józefa. Prof. A. Niwiński dodaje, że dr S. Jakobielski jest otwarty na nowe odkrycia i kolejne wyniki badań. Na ich podstawie sukcesywnie wprowadza korekty, również względem swoich własnych ustaleń ogłoszonych w latach wcześniejszych. Śledzenie aktualnego stanu badań powoduje, że Habilitant nie tylko zajmuje się autokorektą, ale publikuje kolejne, nowe opracowania, np. odnośnie chronologii, zmienności stylistycznej detalu ikonograficznego nakrycia głowy dygnitarzy utrwalonych na freskach. Z kolei analiza tekstu steli biskupa Józefa pozwoliła dr S. Jakobielskiemu na przeprowadzenie cennych ustaleń odnośnie obsady kadrowej centralnych instytucji

chrześcijańskiej Nubii. W końcowej części swojej recenzji prof. A. Niwiński zaznacza, że wyniki badań dr Jakobielskiego nad dziejami średniowiecznej Nubii są wielowątkowe, począwszy od chronologii bezwzględnej, poprzez językoznawstwo, historię sztuki i ikonografii, do ustaleń na temat samego wyznania i jego związków z polityką. Habilitant jest badaczem niezależnym w głoszeniu swoich poglądów, ale nie stroni też od polemik. Przez ostatnie kilkadziesiąt lat zawsze też starał się dzielić wynikami badań terenowych, co między innymi ma odzwierciedlenie w długiej liście wystąpień kongresowych i głoszonych wykładów. Wiele czasu i uwagi poświęcał popularyzacji archeologii, między innymi poprzez wywiady czy konsultacje produkcji filmowej. Habilitant znajdował też czas na zajmowanie się dydaktyką akademicką. Prof. A. Niwiński dodaje, że jego ocena byłaby niepełna gdyby nie wspomniał o osiągnięciach Habilitanta w zakresie organizacyjnym, tj. podejmowanych przy okazji organizacji konferencji, prezentacji muzealnych czy też redakcji przygotowywanych do druku publikacji.

W konkluzji Recenzent stwierdza: *Wszystkie wymienione wyżej osiągnięcia, niektóre uhonorowane wysokimi nagrodami, włącznie z Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta oraz Orderu Obu Nilów...jednoznacznie świadczą o tym, że w osobie dr Stefana Jakobielskiego od dawna należy uznać kandydata zasługującego w 100% na otrzymanie stopnia doktora habilitowanego. Osobiście, oceniając jak najwyżej jego dorobek naukowy i dydaktyczny, w pełni i jak najgoręcej popieram wniosek o nadanie dr Jakobielskiemu tego stopnia naukowego, który – mam nadzieję – umożliwi mu w niedalekiej przyszłości starania o profesurę, jaka w moim przekonaniu od dawna mu się należy.*

Trzeci z Recenzentów, dr hab. Marcin Wiewióra na wstępie zaznacza, że udział S. Jakobielskiego w badaniach w Faras (Pachoras) miał decydujący wpływ na całe zawodowe życie Habilitanta. Kształtowanie się jego sylwetki naukowej u boku prof. K. Michałowskiego miało też znacznie dla ukierunkowania jego późniejszych, samodzielnych i wieloletnich badań w dawnej stolicy królestwa Makuri w Starej Dongoli. Recenzent podkreśla, że dr S. Jakobielski jest badaczem wszechstronnym, jest bowiem nie tylko archeologiem, ale i językoznawcą, znawcą architektury. Specjalistą analiz epigraficznych, badaczem chronologii malarstwa faraskiego i dongolańskiego. W dorobku Habilitanta dominuje jednak problematyka chronologii Nubii chrześcijańskiej, ustalonej drogą analiz inskrypcji i tematyki malarstwa ściennego, co jest o tyle istotne – jak podkreśla Recenzent – w kontekście braku odpowiedniej jakości źródeł historycznych.

Dr hab. M. Wiewióra podkreśla, że dr S. Jakobielski uczestniczył w wielu kampaniach wykopaliskowych na licznych stanowiskach archeologicznych, między innymi w Tell Atrib,

Kom el-Dikka, Deir el-Bahari, Qasr Ibrim, Palmyrze. Przez 40 lat współkierował i kierował pracami w Starej Gondoli, ujawniając między innymi klasztor św. Trójcy. Recenzent zaznacza, że odkrycia dr S. Jakobielskiego miały i mają bardzo ważne znaczenie dla zrozumienia początków chrześcijaństwa w Nubii, ale przede wszystkim rozwoju monastyzmu w królestwie Makurii, kultury funeralnej itp. Habilitant uchodzi za ważnego współtwórcę nubilogii, ale jest też cenionym koptologiem, archeologiem i historykiem sztuki.

Dorobek naukowy Habilitanta – zdaniem Recenzenta – jest obszerny i wielowątkowy, świadczący o interdyscyplinarnym charakterze Jego aktywności zawodowej. Zestaw publikacji liczy blisko 100 pozycji bibliograficznych, w tym są monografie, artykuły, katalogi, recenzje i opracowania popularnonaukowe. Można zauważyć rysujący się podział na kilka różnych okresów twórczości literackiej tego badacza. Pierwszy zaznacza się z chwilą wyjazdu do Faras. Są to głównie studia nad greckimi i koptyjskimi inskrypcjami, co z biegiem czasu stało się podstawą dla stworzenia propozycji periodyzacji okresu chrześcijańskiego w Nubii. Dokumentują to publikacje z dekad lat 60-tych i 70-tych minionego wieku, co ma szczególną wartość dla ustalenia kolejnych rządów biskupów i zmienności sakralnej sztuki architektonicznej Nubii w VI i VII w., zatem w początkowym okresie istnienia chrześcijaństwa w tym regionie. Z kolei odkrycia malowideł ściennych katedry Faras rozpoczęły nowy etap zainteresowań badawczych Habilitanta. Jak zauważa Recenzent, już nie tylko sama tematyka przedstawień jest ważna dla dr S. Jakobielskiego, ale też odczytanie zachowanych legend fresków oraz na stellach nagrobnych. Dokumentują ten etap publikacje od 1969 roku. Dla dr S. Jakobielskiego analiza przedstawień ściennych katedry stała się jednym z podstawowych nurtów zainteresowań badawczych, właściwie do okresu badań kościołów i klasztorów w Starej Gondoli. To miejsce i jego wieloletnie badania tam prowadzone stanowią podstawę dla wskazania kolejnego trzeciego etapu zainteresowań Habilitanta, kiedy to ujawniły się – zdaniem Recenzenta – szerokie kompetencje w zakresie studiów nad inskrypcjami, analiz malowideł ściennych i w zakresie studiów nad sztuką architektoniczną chrześcijańską i arabską. Jak podkreśla dr hab. M. Wiewióra, badania w Starej Dongoli stały się punktem zwrotnym w studiach nad architekturą średniowiecznej Nubii. Najpełniej dokumentują to opracowania z lat 1975, 1982 i 1985. Odkrycia serii budowli kościelnych, pozwoliły zweryfikować stare koncepcje W. Y. Adamsa odnośnie rozwoju sakralnej architektury w królestwach Nobadii i Makurii. To z kolei dokumentują publikacje z lat 1987, 1998 i 2001. Kolejny czwarty etap zainteresowań na jaki zwraca uwagę Recenzent, to czas doświadczeń narosłych po badaniach

w Faras w tzw. Aneksie Zachodnim w latach 90-tych, kiedy to systematycznie odsłaniał pozostałości zabudowy z XI do XIV w. i towarzyszące jej groby. Dokumentują to publikacje z lat 90-tych oraz z dekady kolejnego stulecia. Recenzent dodaje, że także w tym okresie powstało sporo opracowań mających charakter podsumowujący dotychczasowy stan polskich badań archeologicznych w Sudanie, szczególnie w odniesieniu do problematyki rozwoju chrześcijaństwa w Nubii.

Odnosząc się do dorobku literackiego, przedstawionego przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, Recenzent sygnalizuje, że powstawał on w czasie od 1970 do 2014 roku i dodaje, że wnioskuje ukierunkowuje uwagę czytelników na chronologię średniowiecznej Nubii, biorąc pod uwagę źródła inskrypcyjne, malarstwo i architekturę z Faras i Starej Gondoli. Jedną z ważniejszych publikacji pozostaje tu tzw. lista imion biskupów diecezji faraskiej. Dalsze odkrycia nowych inskrypcji z biskupich stel nagrobnych, graffiti i legendy do malowideł, pozwoliły uściślić, a w innych przypadkach ustalić daty i okresy episkopatów biskupów. Dr hab. M. Wiewióra zwraca uwagę, że Habilitant w ciągu wielu lat badań uzupełniał i modyfikował chronologię malarstwa faraskiego. Jego publikacje z tego okresu zawierają dane i studia językoznawcze, odnoszące się do wzajemnych relacji między językami koptyjskim, staro-nubijskim i greckim. Recenzent podkreśla istotność opracowań Habilitanta w zakresie studiów nad historią królestwa Alodii. Były to wspólne prace z badaczami misji brytyjskiej. Kolejne lata, wraz z ujawnieniem nowych inskrypcji i stel nagrobnych ukierunkowywały Habilitanta do dalszych studiów nad chronologią nubijskiego malarstwa ściennego z katedry Faras, co ostatecznie podsumował w ramach prezentacji chronologii portretów biskupich i identyfikacji dostojników dworu królewskiego w publikacjach z lat 1982 i 2001, 2007 i 2013 r. Swego rodzaju rekapitulacją tego bogatego dorobku badawczego pozostaje publikacja szczecińska z 2014 roku.

Zdaniem oceniającego, należy zwrócić uwagę także na dorobek Habilitanta w zakresie poznania architektury budowli w Starej Gondoli, w tym obiekcie najważniejszego czyli tzw. Aneksu dobudowanego do Klasztoru, co przejrzysto dokumentuje publikacja z 2001 roku. Podobną wagę mają osiągnięcia Habilitanta odnośnie badań architektury na obszarze aglomeracji Dongoli. W publikacji z 1981 roku zaprezentował on relikty zabudowy miejskiej, mieszkalnej, zabudowy pałacowej, klasztornej, wykorzystując też opracowania W.Y. Adamsa i P. Gartkiewicza.

W dalszej części swojej oceny Recenzent zwraca uwagę na znaczenie opracowań o charakterze encyklopedycznym i ujętych w większe monografie. Są to dzieła z lat 1988,

1996 i 2013 r. (te dwa ostatnie pod egidą UNESCO). Jak zaznacza dr hab. M. Wiewióra, są to podstawowe prace dla propagowania dokonań nubiologii.

W konkluzji Recenzent podkreśla: *podsumowując ocenę dorobku naukowego Habilitanta uważam, że jest on bardzo znaczący i w wielu kwestiach pionierski. Dominujące znaczenie odgrywają przede wszystkim publikacje z zakresu badań językoznawczych – Habilitant – znaczną część swojego życia naukowego poświęcił analizie inskrypcji odkrywanych podczas badań w Faras i Dongoli. Rozważania te były podstawą do określenia podstaw chronologii procesów społeczno-kulturowych w Nubii średniowiecznej, w tym zwłaszcza malarstwa ściennego odkrytego we wnętrzu katedry faraskiej i na ścianach Aneksu Zachodniego w Starej Dongoli. Zainteresowania i aktywność naukowa dr Jakobielskiego skupiona była również na analizie architektury monastycznej, sakralnej i mieszkalnej i ta sfera działalności naukowej wydaje się szczególnie istotna....Zasługą dra Jakobielskiego jest w końcu ważna rola w propagowaniu znajomości historii Nubii i dokonań nubiologii, zarówno polskich, jak i międzynarodowych badaczy. A nasza znajomość historii odkrycia Faras, bez opowieści i publikacji Habilitanta, byłaby bez wątpienia skromniejsza i mniej barwna.*

Wszystkie trzy recenzje przygotowane w postępowaniu habilitacyjnym dr Stefana Jakobielskiego są jednoznacznie pozytywne. Wszyscy Recenzenci zgodnie wysoko ocenili osiągnięcie naukowe Habilitanta, zwracając uwagę na przedłożone przez Niego publikacje, udokumentowane osiągnięcia organizacyjne oraz dydaktyczne.

Należy uzupełnić, że także pozostali członkowie Komisji, tj. dr hab. Mirosław Barwik, prof. dr hab. Wojciech Chudziak oraz dr hab. Jacek Gackowski, w pełni podzielili opinie Recenzentów oraz Przewodniczącego Komisji Habilitacyjnej, wysoko oceniając przedłożone osiągnięcie naukowe dr S. Jakobielskiego oraz pozostałą część Jego dorobku, tak w zakresie naukowym, organizacyjnym oraz dydaktycznym.

Biorąc powyższe pod uwagę Komisja Habilitacyjna jednogłośnie podjęła decyzję, że przedstawione przez dr S. Jakobielskiego osiągnięcie naukowe pt. *Chronologia nubijska okresu średniowiecza – inskrypcje, malowidła ścienne i architektura na podstawie dwudziestu prac wybranych z dorobku naukowego oraz uwzględniając pozostały dorobek naukowy oraz organizacyjny i dydaktyczny, spełnia wymagania określone w art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późn. zmianami) i pozytywnie opiniuje wniosek o nadanie*

**dr Stefanowi Jakobielskiemu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych
w zakresie archeologii.**

prof. dr hab. Karol Myśliwiec (Przewodniczący Komisji)

dr hab. Jacek Gackowski (Sekretarz Komisji)

prof. dr hab. Andrzej Niwiński (Recenzent)

prof. dr hab. Krzysztof Ciałowicz (Recenzent)

dr hab. Marcin Wiewióra, prof. UMK (Recenzent)

dr hab. Mirosław Barwik (Członek Komisji)

prof. dr hab. Wojciech Chudziak (Członek Komisji)

Karol Myśliwiec
.....
Jacek Gackowski
.....
Andrzej Niwiński
.....
Krzysztof Ciałowicz
.....
Marcin Wiewióra
.....
Mirosław Barwik
.....
Wojciech Chudziak
.....

Toruń, 13 grudnia 2016 roku